

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

***третьої Всеукраїнської науково-практичної
заочної конференції***

Рівне

2015

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, 23-24 квітня 2015 року, Рівне. – 263, [2]с.

До збірника увійшли матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоевропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

УДК 811.111+811.161.2]:159.9.019.4(=111)+(=161.2)

С. М. Замашна

Рівне

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ АНГЛІЙСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДІВ

Умови глобалізації спричинюють тісні міжкультурні контакти. З огляду на це постає необхідність вивчення і порівняння особливостей спілкування представників різних народів з метою адекватного сприйняття і терпимості до відмінностей між ними. Оскільки англійська мова є мовою міжнародного спілкування, слушно проаналізувати традиції народу, який є носієм цієї мови.

Зупинимось саме на англійцях, а не британцях. Варто пояснити причини такого вибору. Хоча столиця Сполученого Королівства вважається одним з найбільш космополітичних міст світу, однак англійці (відомі своїм консерватизмом) не хочуть ототожнювати себе з британцями. На їхню думку, іноземці можуть стати британцями, але не англійцями. Наші співвітчизники з різних причин мають потребу у спілкуванні з англійцями. Тому актуальність дослідження комунікативних традицій українського й англійського народів не викликає сумнівів.

Бібліографія досліджень особливостей спілкування англійців і українців досить численна [1; 2; 3; 4], проте висвітлення компаративного аспекту є ще далеким до повного завершення. З огляду на це доречно зупинитися на питаннях національного менталітету і характеру, які лежать в основі комунікативної свідомості, що проявляється в традиціях спілкування.

Менталітет – це специфічний спосіб сприйняття й розуміння дійсності, що визначається сукупністю стереотипів свідомості, які притаманні певній особистості, соціальній чи етнічній групі людей. Різний національний менталітет може по-різному сприймати одні й ті ж речі. Так пересічний українець вважає багатого злодієм, а англословна людина – розумним.

Розмежують національний менталітет і національний характер. Менталітет здебільшого пов'язаний з логічною діяльністю, а національний характер з емоційною сферою людини. Обидва поняття є елементами комунікативної свідомості, яка проявляється у комунікативній поведінці і комунікативних традиціях.

Вивчення комунікативних категорій здійснюється методом прямого спостереження за комунікативною поведінкою носіїв мови й узагальненням фактів, що виявляються.

Існують народи, в характері яких домінує експресивність, тобто схильність відкрито виражати свої емоції, стримувати які вони вважають чимось неприродним, лицемірним. До іншої категорії можна віднести народи, в характері яких домінує репресивність, тобто самоконтроль, а некерований вияв своїх почуттів вони вважають невихованістю.

Англійці, для яких **самоконтроль** (*stiff upper lip*) є найважливішою ознакою людського характеру, відносяться до другої категорії. У них добре виражений механізм гальмування емоцій навіть в екстремальних ситуаціях.

Однак агресивність просто змінила напрям. Ілюстрацією цього явища може послужити реакція англійських футбольних фанатів, які проявляють себе в масових безпорядках. Достатньо лише прослідкувати за англійським натовпом на святкуванні на спортивному стадіоні, щоб відчутти, як національний темперамент рветься з-під самоконтролю.

Стереотип “холодні англійці” склався в результаті двох складових. З одного боку – це культивування протягом довгого часу таких якостей, як максимальна стриманість, розсудливість, витримка і самоконтроль, а з іншого боку – домінування флегматичного і сангвінічного темпераментів.

На сьогоднішній день згідно статистики, населення Великої Британії виявляє великий інтерес до кримінального світу на телеекранах і сторінках книг. Англія є батьківщиною Конан Дойля й Агати Крісті, найбільшим виробником і користувачем детективної літератури. Таким чином, англійцям

доводиться вести постійну боротьбу з природними пристрастями свого темпераменту, який рветься назовні.

В. Овчинніков помітив, що англійці прагнуть не виділятися, а уподібнюватись. Тому, мабуть, сірий колір вважається не буденним, а елегантним. Вроджена **відсутність демонстративності** підкріплюється страхом втручання в особисте життя.

Близькі друзі чоловіка, яких англієць знає зі школи чи університету, спортивного клубу чи військової служби, можуть бути зовсім незнайомими з його дружиною. У цьому сенсі «друг» має своєрідне пояснення, яке близьке до того, що ми розуміємо під словом «знайомий». Людей зближує певне коло спільних інтересів. Проте, особисте життя найчастіше залишається за межами цього кола.

Англійці славились своїм небажанням розмовляти з незнайомцями в транспорті. Вони не люблять заповнювати анкети. Розмова про сімейне життя чи доходи вважається непристойною.

Англійська мораль радить людині відокремлювати своє особисте життя від зовнішнього світу (*privacy*). Поріг дому є межею від навколишнього світу (*My home is my castle*). Із сусідами заведено поводитися привітно, але без фамільярності, яка могла б здатися непрошеним вторгненням в особисте життя. Культ приватної власності сформував ставлення до дому, як до фортеці. Дім для них – провідне місце. Англійська сім'я закрита для сторонніх і з середини, що виражається в недоторканості особистого життя кожного її члена. Подружжя не втручається в справи один одного, а у внутрішньо сімейній атмосфері відзначається стриманість, як свого роду самозахист від надмірної фамільярності.

Найбільш очевидна риса англійців – **консерватизм** (прагнення до стабільності та постійності). Це пов'язано перш за все з географічним положенням Великої Британії. Вона, як острівна держава, протягом багатьох століть зуміла уникнути зовнішнього впливу з континенту.

Мешканці Британських островів історично тяжіли до двох стереотипних зразків іноземців. В них вони бачили або суперників, яких треба перемогти, або дикунів, яких треба усмирити і приєднати до цивілізації, підкорити британській короні. В обох випадках англійці виражали небажання знайомитися з мовою і способом життя іноземців, з якими вони вступили в контакт.

Слово «консерватор» поряд з негативною має і позитивну конотацію. Це не тільки противник змін, але й той, хто оберігає спадок минулого, консервує його. У Великій Британії суспільство пропагує історичне минуле своєї країни, звідки й свідоме культивування давніх обрядів, ритуалів, а також особиста незалежність, дотримання національних норм поведінки і розпорядку дня. У житті англійця основною тенденцією, що обумовлює поведінку, є встановлені правила, яких потрібно обов'язково дотримуватись.

На протязі століть сформувалась думка, що як в спорті, так і в житті порушників правил потрібно карати. В рамках цих правил людина відчуває себе достатньо розкутою, маючи гарантії того, що все буде йти за правилами. Аналогію між життєвими правилами і правилами в спорті можна спостерігати в застосуванні англійського виразу *It is not cricket* (“це не крикет”), що означає, – це не чесно, не за правилами.

Для англійців характерний **практичний підхід** до морально-етичних проблем, тобто їм притаманно вкладати тільки практичний смисл у питання, які розглядають українці в духовному плані. Освіта, релігія, правосуддя направлені на формування поведінки і правил поведінки людини, а не на її совість. Терпимість англійців не включає вміння однієї людини зрозуміти дії і тим самим виправдати дії другої, а представляє собою невтручання в особисте життя навколишніх.

У суспільному плані англійці дорожать почуттям причетності. Їм притаманне бажання належати до невеликої, обраної групи людей зі схожими аналогічними інтересами, поглядами або прагненнями. Тому англійці часто є членами певного клубу.

Вони витрачають мало грошей на продукти харчування, оскільки невибагливі до повсякденної їжі.

На думку В.Овчиннікова, Англія бачить своє обличчя у В.Шекспірі, який поєднав особливості менталітету народів-завойовників Британських островів: англосаксонську практичність і кельтську мрійливість, піратську хоробрість вікінгів і дисципліну норманів [3].

Психологічні особливості різноманітних етнічних груп описувалися вже в XVIII ст. у працях мандрівників, істориків, географів, мовознавців і письменників. Робилися спроби виокремити найтипівіші риси національного характеру українців.

До них відноситься розвинуте особистісне начало, що виявляється в почутті власної гідності, незалежності та індивідуальності. Цей індивідуалізм призводив український народ до роз'єднання і навіть до ворожнечі, що, в свою чергу, ослабляло його як єдиний народ. Спостерігається ненависть до всього суспільного. «Гуртове – чортове» мовиться в українській приказці. Негативною рисою такої якості є надмірний розвиток ідеї особистості, що виявляється у відсутності організованості, згуртованості. «Два українці – три гетьмани» стверджує інша українська приказка.

Інтровертивні народи є творцями культури, екстравертивні – цивілізації. Так, інтровертивні народи – це творці релігійних світоглядів; їм відповідають містицизм і спіритуалізм, зі стилів мистецтва – романтизм, символізм і експресіонізм; із розділів мистецтва – лірика та музика. Проаналізовані характерні риси психічного складу українців дозволяють виділити серед них творчість і пісенність, особливе ставлення до природи. Існує багато пісень про калину, вербу, чорнобривці, мальви та інші квіти, які ростуть в Україні і стали її символом. З теорії інтровертивних суспільств випливає, що українець – людина «малих груп», в якій він безпосередньо вростає і в яких зі знанням справи діє. Сім'я, община для українця означає набагато більше, ніж абстрактні групи однодумців.

В українському суспільстві наголос робиться на внутрішньому (духовному) аспекті життя, а не на зовнішньому (матеріальному). Тому цінується порядна людина (в англійському – законослухняна). Наголос на внутрішньому аспекті життя проявився у глибокій релігійності та віротерпимості.

У психічному складі української нації відзначають також працелюбність, що виражається не лише в щоденній сумлінній праці від зорі до зорі, а і в святкових традиціях, які поетизують працю.

Терпимість українців проявлялася і у негативному ставленні до смертної кари, яку відкидали і засуджували Володимир Великий і Володимир Мономах; у відсутності рабства. Схильність до прощення підтверджено фактом скасування смертної кари при синах Ярослава Мудрого. Характерним для українців було також те, що вони не застосовували тілесних покарань (щоправда, це стосувалося лише вільних людей).

Отже, для англійців і українців притаманні такі риси як індивідуалізм і незалежність, невтручання в особисте життя навколишніх (“Моя хата з краю – я нічого не знаю”, *My house is my castle*). Українці й англійці підтримують традиції своїх предків. Проте в українській та англійській культурах є багато відмінного. Це стосується дому. Англійці спілкуються з сусідами, проте без фамільярності, вони ніколи не виносять хатні справи та проблеми за поріг дому. Тоді, як українці звикли ділитися з друзями та сусідами своїми радостями та негараздами на відміну від англійців, які з друзями не обговорюють приватне життя.

Українці емоційні, тоді як англійці стриманіші і менш категоричні (відмовляються ввічливо, додаючи слова *I am sorry, I'm afraid* і запрошують не спонукальними, а питальними реченнями *Could you come?*). Наші співвітчизники більш гостинні і готові завжди почастивати смачними стравами, адже їжа для українців має неабияке значення.

Англійці консервативні і схильні скрізь і у всьому дотримуватись правил, українці спонтанні. Вони можуть почати розмову з будь-якою

незнайомою людиною, дати пораду, втрутитись у розмову, щоб запитати про щось, поділитися проблемами, звернутись з проханням, висловити свою думку про те, що обговорюють поруч, навіть можуть торкатися до співрозмовника. Англіїців може образити, якщо випадковий сусід загляне у їхню газету, яку вони тримають у руках. Традиційна тема для розмов – погода. Схвалюється бесіда про особисті захоплення партнера. Хобі для англійців вважається граничною темою між їх особистим і суспільним життям.

Т. Ларіна виділила серед домінантних рис англійського стилю комунікації дистантність (дотримання дистанції в просторовому, вербальному й емоційному аспектах) і регламентованість (використання ритуальних стратегій поведінки і стандартних мовленнєвих формул) [2]. Ілюстрацією цього може бути ситуація в транспорті. На звичне українське питання: «Чи виходите на наступній зупинці?» англієць здивовано відповів: «*But why should you know that?*» (Навіщо Вам знати про це?). У даній ситуації відповідно до норм англійської культури кажуть *Excuse me* (Вибачте) або *Excuse me. I'm getting off* (Вибачте, я виходжу).

Отже, такі категорії, як *емоційність, гостинність, відвертість та щирість* важливіша в **українській** свідомості, ніж *толерантність, ввічливість, регламентованість і комунікативна недоторканість*, що притаманні **англійській** культурі.

Стаття не висвітлює всіх аспектів компаративного підходу до проблем міжкультурної комунікації. Перспективними є інші дослідження цих питань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грабовська І. Українці в дзеркалі чужих і власних стереотипів / І. Грабовська // Сучасність: Література, наука, мистецтво, суспільне життя. – 2004. – № 9. – С.138-147.

2. Ларина Т. В. Неимпозитивность как одна из черт доминантных английской коммуникативной культуры / Т. В. Ларина // Межкультурная коммуникация и перевод. – М., 2003. – С.115-120.
3. Овчинников В.В. Ветка сакуры. Корни дуба. Горячий пепел / В. В. Овчинников. – М., 1988. – 680 с.
4. Павловская А.В. Англия и англичане / А.В. Павловская. – М., 2004. – 264 с.
5. Попова З.Д. Язык и национальная картина мира / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж, 2003. – 60 с.

Е. З. Ивашкевич

Рівне

THE STRUCTURE OF SOCIAL INTELLECT OF THE PERSON

In this article the peculiarities of social intellect of the person in the process of interpersonal interaction were described. The peculiarities and factors of the developing of social intellect were shown. Social intellect of a teacher according to his/her communicative competence was characterized. The author's conception of social intellect shows us that this intellect includes cognitive, mnemonic and emphatic structures.

Cognitive substructure of social intellect involves a set of fairly stable knowledge, assessment, rules of interpretation of events, human behavior, their relationships, etc. Social intellect is based on the existing system of interpretation on micro-structural and macro-structural levels. The microstructure of cognitive component of social intellect is determined by the features of the latter, namely cognitive evaluation, which determines the competent processing and evaluating the information that the subject perceives, his / her prediction, based on planning and forecasting of interpersonal interactions, communication, providing proper performance of the process of communication (this function is associated with an adequate perception and understanding of the process of communication of the

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Бігунова С. А., Зубілевич М. І.</i> The Non-Verbal and Verbal Components of Etiquette in Virtual Communication	6
<i>Білоус Т. М.</i> Процеси оптимізації міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії в контексті сучасного діалогу культур	13
<i>Войтенко І. Г.</i> Мовленнєво-етикетний стереотип у англomовному політичному та економічному дискурсі	17
<i>Воробйова Л. М.</i> Семантика слова: психолінгвістичний аспект	23
<i>Ногачевська І. О.</i> Проблема мовної особистості у контексті творчої діяльності	31
<i>Романюк С. К.</i> Мовленнєвий вплив як прагмалінгвістична проблема	37
<i>Самборська І. М.</i> Изучение семантики слова: когнитивно-прагматический аспект	44

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Бігунов Д. О.</i> Конфлікт у художньому дискурсі	49
<i>Валько О. В.</i> Тлумачення терміну “емфаза” у мовознавчих студіях	53
<i>Верьовкіна О. Є.</i> Коментар автора в оповіданнях Р.Дала	57
<i>Вєтрова І. М.</i> Лексико-семантичне поле “рух” в англійській та українській мовах	63
<i>Вовчук Н. І.</i> Коннотативність поетических новообразований	67
<i>Воробйова І. А.</i> Способи утворення оказіональних антропонімів у романах Террі Пратчетта	72
<i>Дзюман І. І.</i> Проблема системного вивчення ідіоматичних виразів	78
<i>Івашкевич Е. Е.</i> Особливості перекладу О.Логвиненком роману Дж.Д.Селінджера із використанням стратегії «суто авторський переклад»	82

Касаткіна-Кубишкіна О. В.

До питання структурно-семантичних та граматичних особливостей фразеологічних одиниць з колірним компонентом..... 88

Корженевська О. В.

Комунікативно-прагматичні аспекти вивчення юридичних текстів..... 92

Мороз Л. В., Кисляк О. В.

Значення творчості Романа Бжеського для розвитку сучасного історичного процесу в Україні 99

Мороз Л. В., Шкода Н. В.

Сюжетно – композиційні новації – провідний чинник жанрового розвитку художніх життєписів..... 103

Приходько В. Б.

Інтертекстуальність та переклад 107

Сербіна Т. Г.

Народна афористика в газеті як елемент мовної гри 111

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антоненко Н. Є.

Listening: Problems and Solutions 118

Антюхова Н. І.

До проблеми становлення творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов 124

Богачик М. С.

Системотвірні чинники процесу засвоєння англійських комп'ютерних неологізмів студентами педагогічного університету 140

Бойко Н. Г.

Використання пісенного матеріалу у формуванні комунікативної компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 144

Джава Н. А.

Gruppenlesen mit vier Strategien – reziprokes Lernen und Lehren 151

Зубілевич М. І., Бігунова С. А.

Природа виникнення та класифікація порушень граматичної правильності англійської писемної комунікації 154

Кіндрат Н. П.

Використання можливостей інтернету при дистанційному навчанні..... 158

Кочубей О. С.

Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою..... 165

Моргачова І. В.

До проблеми становлення професійної компетентності майбутніх юристів..... 174

Мороз Л. В.

Polemik: Bildung gegen Ausbildung..... 180

Мороз Л. В., Новосад Н. І.	
Die Stunde der Individualität in der Pädagogik.....	186
Мороз Л. М.	
Педагогічна інтерпретація філософії виховання німецькими просвітниками.....	190
Перішко І. В.	
Аспекти необхідності підготовки майбутніх маркетологів до іншомовного спілкування для туристичної діяльності.....	193
Трофімчук В. М., Дуброва А. С.	
Рациональне використання рідної мови під час навчання іноземної.....	197
Федоришин О. П.	
Формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови на початковому етапі.....	200

СЕКЦІЯ 4. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.	
Транстермінологізація англійських термінів військової справи.....	204
Деменчук О. В.	
Perception Vocabulary in English, Polish and Ukrainian: a Cognitive-Onomasiological Approach.....	206
Замашна С. М.	
Особливості комунікативної поведінки англійського й українського народів.....	215
Івашкевич Е. З.	
The Structure of Social Intellect of the Person.....	222
Калініченко М. М.	
Творчість Емілі Дікінсон в дискурсі популярної жіночої літератури Сполучених Штатів першої половини ХІХ сторіччя.....	225
Константинова О. В.	
Двокомпонентні термінологічні словосполучення англійської термінології оподаткування.....	227
Михальчук Н. О., Чала Ю. М.	
Особливості впливу французьких запозичень на динаміку лексичної системи англійської мови.....	233
Ярута Н. П.	
Особливості нових лінгвістично-політичних досліджень в Україні.....	248
Яцюрик А. О.	
The study of productive or “problem” thinking.....	256
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	260